

13. listopad**60. výročí úmrtí Antonína Zápotockého****Antonín Zápotocký a VŘSR**

Vzpomínáme 100. výročí VŘSR. Ráda bych se zmínila o jejím ohlase na Kladensku a v této souvislosti i o osobnosti Antonína Zápotockého, protože 13. listopadu uplyne 60 let od jeho úmrtí.

Po vypuknutí 1. světové války v roce 1914 byl Antonín Zápotocký povolán na frontu. Z ruské fronty psal dopisy své rodině, ale i členům strany, z nichž některé byly určeny pro SVOBODU, noviny kladenské sociální demokracie.

7. listopadu 1917 zvítězila Velká říjnová revoluce

v Rusku. Kusé zprávy o ní vystrašily Evropu i sociálně demokratické politiky.

Zpráva o VŘSR zastihla Zápotockého v městečku Belehovo na západní Ukrajině. V dopise, který bezprostředně zaslal kladenským soudruhům, vítal tuto revoluční událost, postavil se na její obranu proti Františku Modráčkovi, přednímu sociálnímu demokratovi /jedem z předků paní Petry Buzkové/ a správně poukázal na její význam pro pracující lid.

AZ patřil v našich zemích mezi první, kteří si tuto skutečnost uvědomili. Ani on přesně nevěděl, co se v Rusku děje. Ale jeho třídní citění mu napovídalo, že zejména nabídka sovětské vlády na uzavření míru, bude mít dalekosáhlý ohlas mezi národy a uspiší konec války. Zažil rok 1905 a věděl, jak velký ohlas a důsledky ruská revoluce měla v českých zemích.

Kladenská Svoboda 15. prosince 1917 citovala z dopisu s. Zápotockého:

"Nový převrat v Rusku jest pro nás socialisty jistě událostí významnou. Bylo by si jen přáti, aby se nové vládě ruské podařily její úmysly, zvláště pokud se týče uzavření míru. Jest sice pravda, že poměry v Rusku nejsou ještě v důsledku posledních otřesů vyhraněny a že nejsou také vyloučena nová překvapení, ale uzavřením míru by bylo stanovisko nové vlády mezi ruským lidem velmi posíleno a mohla by se tato pokusit o uskutečnění dalších socialistických cílů. Uskutečnění jich pak nezůstalo by bez účinku na poměry u nás, tak jako nezůstalo bez účinku revoluční otřes z roku 1905. Divím se, že soudruh Modráček mohl se o nové ruské revoluci, jejíž socialistický podklad a cíl jest tak ztelný, vyslovit nesympaticky. Snad proto jen, že jí zkrize byly cesty, kterých si k uskutečnění svých nacionálních cílů vytkla česká politika? To myslím, že není přece spravedlivé."

Po vzniku samostatné republiky si státní propaganda včetně Modráčkových Socialistických listů, vymýšlela o sovětském Rusku nejrůznější pomluvy a nehorázné lži. Nejdivnější se dalo, protože tu nikdo nebyl, kdo by znal pravdu o sovětském Rusku. Až začali přijíždět navrátilci z Ruska, mezi kterými byli i čeští komunisti. Ti vyprávěli o sovětském Rusku jinak. Byla proti nim rozpoutána doslova štvánice. Hledala je i policie.

Naproti tomu se Zápotocký snažil s nimi navázat kontakty. První přijeli koncem listopadu do Prahy a mezi nimi i Kladěňák Alois Muna. S ním Zápotocký dojednal přednášku o sovětském Rusku, která se uskutečnila za obrovské účasti pracujících, již koncem prosince 1918 v Kladně. Kladenská sociální demokracie získala tak spojení se sovětským Ruskem i revolučními pracovníky v sousedních zemích. Navíc i politickou literaturu v češtině. Tu horlivě četl Antonín Zápotocký a také promítal do svého jednání. Zaznamenal to i policejní aparát a již od počátku roku 1919, označil Zápotockého za bolševika a dal ho sledovat.

Zápotocký usiloval, aby sympatie k sovětskému Rusku a živelny revolucionismu kladenských dělníků se přeměnily v organizované, uvědomělé hnutí. Sjednocující pracující masy k boji za socialistické cíle. Nevěříl v spontánní vývoj revoluce, chtěl ji systematicky připravovat, aby ji bylo možno ve vhodné situaci uskutečnit. To se ukázalo na **hnutí dělnických rad**, v němž měl Zápotocký vedoucí roli. O tomto hnutí se v sociální demokracii pouze diskutovalo, ale na Kladensku je dělníci začali zakládat.

Hnutí rad mělo zásadní význam, protože **souvisle s hlavní otázkou – otázkou moci!** Zápotocký byl v dubnu 1919 zvolen předsedou komitétu pro volby do dělnických rad na Kladensku. Odtud se hnutí šířilo po celé republice. Vlastní činnost dělnických rad Zápotocký směřoval, ne k teoretickým diskusím, ale k prosazování požadavků, které se bezprostředně týkaly pracujících – akce za zvýšení mezd, proti drahotě a lichvě, za byty pro dělníky, proti daňové politice vlády, za zdanění a zabavení válečných zisků, provedení pozemkové reformy, za znárodnění, akce proti snahám perzekuovat dělníky a jejich organizace a tisk, proti oklešťování demokratických práv lidu. Základním heslem kladenských dělnických rad bylo: **„Kdo nepracuje, ať nejí a nerozhoduje.“**

Když se s radami začínalo, myslil si i Zápotocký, že by měly být jakýmsi kontrolním orgánem nad státním aparátem a prostředkem nátlaku na něj. Praxe však brzy ukázala, že kontrolovat může jen ten, kdo má moc. Rady tak mohou fungovat jen jako orgány revolučního boje o moc. Proto na demonstraci v Kladně vytyčil heslo: **„Všechnu moc radám“**, podle ruského „Všechnu moc sovětům“.

Na Kladensku se rady staly takovou silou, že to představovalo určitou formu dvojládi. Proto také v prosinci 1920 prokázaly odhodlání i připravenost napodobit příklad sovětského Října.

Na závěr můžeme konstatovat, že VŘSR ovlivnila politický vývoj Antonína Zápotockého, znamenala jeho přechod od sociální demokracie na pozice komunismu.

EV

Pozvánka na**pietní vzpomínku KSČM
k 60. výročí úmrtí
Antonína Zápotockého,**

která se koná

v pondělí 13. listopadu 2017**- od 14,00 hodin****u pomníku v Zákolanech****Srdečně zve OV KSČM Kladno****Rozhovor s autorem vzpomínky „Antonín Zápotocký a dělnická mládež“ RSDr. Františkem Kovandou, předsedou sekce****regionálních dějin Klubu společenských věd.****Jaké důvody Tě vedly ke zpracování příspěvku o Antonínu Zápotockém do naší Kladenské SVOBODY?**

V prvé řadě vzpomenout života a práce jednoho z předních funkcionářů Komunistické strany Československa a revolučních odborů. A to u příležitosti 60. výročí jeho úmrtí v listopadu tohoto roku. Dokumentovat jeho vztah a přínos k jednotě mládeže po osvození ČSR a jeho péči jako předsedy jeho Ústřední rady odborů a posléze předsedy vlády o dělnickou mládež v letech 1945 – 1948.

Proč jsi zvolil jako hlavní téma o vztahu Antonína Zápotockého k dělnické mládeži?

Byl jsem jedním ze zakladatelů Svazu české mládeže na Mladoboleslavsku od května 1945. Patřil jsem také mezi mladé odboráře mladoboleslavské automobilky, kteří se tehdy sdružovali v Závodních komisích mládeže ROH. K tomu je třeba dodat, že my, mladí dělníci jsme byli organizováni v místních skupinách SČM. Bezprostředně po květnu 1945 došlo k dohodě mezi ÚRO a vedením SČM, že v závodech nebudou zakládány závodní skupiny SČM. Ale stali jsme se současně kolektivními členy Svazu české mládeže. V letech 1945 – 1948 jsme prošli, dá se to tak říci, politickou školou. Při zpracování vzpomínky na Antonína Zápotockého jsme právě vycházeli z těchto zkušeností a navíc ze svého osobního archivu, který jsem již tehdy začal zakládat. Antonín Zápotocký patřil mezi přední funkcionáře strany a odborů, který k nám, dělnické mládeži, měl věrný vztah a v naší činnosti v upevňování jednoty mládeže a v budování tehdy lidové demokratické republiky, nám radil a pomáhal, což v obsahu svého příspěvku se snažím dokumentovat.

Měl jsi možnost účastnit se některých shromáždění na kterých vystupoval a hovořil A. Zápotocký a nebo se s ním i osobně setkat?

Ano, bylo jich několik. Ale předně je to vzpomínka na jeho vystoupení na sjezdu závodních rad a odborových skupin 23. února 1948 ve Sjezdovém paláci v Praze. Byl jsem tehdy členem desetičlenné delegace z naší mladoboleslavské automobilky a to jako člen závodní rady. Zastupoval jsem mládež závodu. Vzpomínám na jeho rozhodná slova za udržení výsledků, kterých tehdy dosáhla dělnická třída, pracující, proti těm, kteří tehdy si přáli návrat kapitalismu v naší zemi. Dále na jeho vystoupení k nám delegátům dělnické mládeže na I. Celostátní konferenci v říjnu 1948 v Radiopaláci v Praze. Na jeho rady, ale i kritiku do našich rad. Brali jsme jeho rady vážně, např. k rozvíjení tehdy Lidčicko-myjavského hnutí (to se již tehdy stalo předzvěstí hnutí brigád socialistické práce v roce 1958, které vzniklo v Kladenském okrese). Musím také dodat, že v roce 1948 osobně podpořil vznik závodních skupin Svazu české mládeže a to po únoru, ty vlastně byly vytvářeny na základě Závodních komisí mládeže. V našem závodě jsme funkci předsedy ZKM ROH, ZS SČM ustavili již v březnu 1948. A osobní setkání? Stalo se to dne 19. prosince 1948 v Průmyslovém paláci v Praze, kde A. Zápotocký u příležitosti prvního předávání čs. Vyznamenání práce předával Václavu Kolárovi, veliteli staveb mládeže a mně stříbrnou medaili za zásluhy o výstavbu se slovy „Jen tak dál, svazáci“. K tomuto ocenění nás navrhl ústřední výbor SČM.

Vzpomínku na A. Zápotockého jsi se rozhodl předat kladenské okresní organizaci KSČM. Co Tě k tomu vedlo?

Ano, to je správná otázka. Naše sekce regionálních dějin Klubu společenských věd pracuje od dubna 2010. Snažíme se nejen získávat dokumenty o regionálních dějinách, ale zejména dělnického a komunistického hnutí. Hlavně pak přispíváme ke zvyšování péče o tuto významnou část obecných dějin. Od prvních kroků naší činnosti jsme dostávali pomoc Středočeské krajské organizace KSČM, všech okresních organizací, tedy i kladenské. Vážíme si péče OV KSČM v Kladně o uchování památky A. Zápotockého. Není to snadná činnost. Vždyť každý den se setkáváme se záměrným zkraslováním našich dějin, i dějin dělnického a komunistického hnutí. K péči o regionální dějiny kladenská okresní organizace KSČM významně přispívá. Díky za to!

Rozhovor s Františkem Kovandou vedla členka vedení Sekce regionálních dějin Klubu společenských věd Ladislava Šimková.**Poznámka redakce:** Příspěvek F. Kovandy bude vydán samostatně a bude distribuován (zatím návrh) jako příloha listopadové Svobody (či dřívější), včetně do ZO KSČM

